

Profesor dr Edward Taylor 1884—1964

IV. SPRAWOZDANIA I KOMUNIKATY

EDWARD TAYLOR 1884—1964

Dnia 9 sierpnia 1964 r. przestano bić serce uczonego wielkiej miary, jednego z najwybitniejszych ekonomistów polskich, zasłużonego nauczyciela i wychowawcy wielu pokoleń pracowników nauki i gospodarki, emerytowanego profesora zwyczajnego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu — dr Edwarda Taylora.

Rozwijająca się na przestrzeni pięćdziesięciu pięciu lat twórcza praca pisarska, które owocem jest przebogata spuścizna naukowa, dalej kierownicza działalność dydaktyczno-organizacyjna w okresie długoletniej czynnej profesury uniwersyteckiej, współpraca naukowa z Wyższą Szkołą Ekonomiczną oraz zajęcia pedagogiczne w uczelni — jej poprzedniczce, wieloletnia prezesura poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i wielostronna, aktywna praca na jego terenie, kierownictwo redakcji „Poznańskich Prac Ekonomicznych”, działu ekonomicznego kwartalnika „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” i wielu innych wydawnictw, twórcza działalność w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk, w byłej Polskiej Akademii Umiejętności oraz w innych instytucjach i kolegiach naukowych — oto rozległe pola inwencji i twórczych wysiłków Zmarłego Profesora.

Usiłując ogarnąć w całości dzieło pracowitego życia Profesora Taylora dla dobra nauki polskiej, stajemy niemal bezradni wobec jego rozmiaru i ciężaru gatunkowego oraz wobec natłoku refleksji i wspomnień, jakie budzi bogata Jego osobowość jako uczonego i pedagoga. Ograniczamy się zatem do zwięzłego zobrażenia jednej tylko, ale za to najważniejszej dziedziny twórczości Zmarłego — pracy naukowej.

W całokształcie Jego twórczości naukowej wybijają się na plan pierwszy prace rozpatrujące przedmiot ekonomiki, jej charakter i podstawy metodologiczne. Ze wszystkich osiągnięć swego bogatego dorobku Profesor stawiał najwyżej — jak to nieraz zwykł był podkreślać — dzieło pt. *Statystyka i dynamika w teorii ekonomii* (Kraków 1919). W dziele tym znajdujemy precyzyjną analizę logiczną procesu poznania naukowego w dziedzinie ekonomii, w którym wyodrębniają się dwie drogi doprowadzające do poprawnych twierdzeń — statyka i dynamika. Pogląd Profesora Taylora, iż „obiektywne poznanie ... musi brać za punkt wyjścia ... zasadniczą nierównomierność życia gospodarczego, jego falowy, nieprawidłowy przebieg bez kresu swego ruchu” (s. 202), zapowiada w pełni współczesne rozumienie dynamiki, które utrwaliło się w nauce dopiero w późniejszych latach. W obszernym dziele pt. *Wstęp do ekonomiki*, cz. I: *Ekonomika jako nauka* (Poznań 1936) oraz cz. II: *Czynniki i elementy gospodarcze*, które zapoczątkowało ambitne zamierzenie Profesora wydania zwartego systemu ekonomiki, rozpatruje On jej istotę, charakter, jej przedmiot, założenia poznawcze oraz metody. Najbardziej może istotnym akcentem owego dzieła jest potraktowanie ekonomiki jako ścisłej

nauki teoretycznej o charakterze nomologicznym. Jednocześnie Profesor wypracowuje tu jako pierwszy ekonomista-teoretyk w Polsce — a wymagało to nie-małego intelektualnego trudu — swój własny, sumiennie wyważony pogląd w odniesieniu do każdego niemal, ogólnego zagadnienia teorii ekonomii. W kilku samodzielnym przyczynkach zajmuje się Profesor założeniami poznawczymi ekonomiki, ocenia porównawczo przydatność konstrukcji matematycznych i tradycyjnej logiki słownej, wyodrębnia typowe przypadki błędów w dochodzeniu naukowym, wzbogacając tym samym swój dorobek ogólnoteoretyczny i metodologiczny.

Śmierć Profesora Taylora stanowi dotkliwą stratę dla historii myśli ekonomicznej, w której zajmował On od wielu lat ugruntowaną pozycję. Obok wielu krytyk i recenzji, naświetlających krytycznie idee i ujęcia różnych pisarzy — w tym Fryderyka Skarbka, którego uważał On za ojca polskiej ekonomii politycznej — zasługuje na uwagę *Historia rozwoju ekonomiki* (t. I, Poznań 1957, t. II, Poznań 1958). Dzieła z zakresu historii myśli ekonomicznej zawierają na ogół przegląd idei społeczno-gospodarczych, w ścisłym powiązaniu z przeobrażeniami dokonującymi się na przestrzeni dziejów w stosunkach wytwórczych. Koncepcja historii doktryn w ujęciu Profesora Taylora jest odmienna. Całą uwagę skupia On na rozbiórce analitycznym poszczególnych teorii, uporządkowanym według szkół względnie zasadniczych kierunków: merkantylizm, fizjokratyzm, klasycyzm., historyzm, szkoła psychologiczna, szkoła matematyczna, neoklasycyzm. Przewidywany tom trzeci miał być poświęcony socjalizmowi. Wspomniane dzieło, świadectwo olbrzymiej krytycznej pracy intelektualnej, posiada wartość nie tylko teoretyczną jako analiza naukowa, a poniekąd i synteza, lecz także dydaktyczną, jako przegląd rozwoju idei w bezpośrednim oparciu o teksty oryginalne, a tym samym jako cenna pomoc dla studiujących ekonomię.

Realizując konsekwentnie swój zamiar opracowania zwięzłego systemu ekonomiki ogłasza Profesor Taylor swą *Teorię produkcji* (Warszawa — Łódź 1947). Spożytkowuje tu On — naświetlając go krytycznie — cały współczesny dorobek nauki z dziedziny czynników produkcji, jej wielkości, kosztów i efektywności w różnych warunkach gospodarowania. Nie było Jemu danym doprowadzenie systemu ekonomiki do końca. Jego dalsze człony — wymiana, podział dochodu społecznego, koniunktura — utrwalone zostały w skryptach z wykładów uniwersyteckich Profesora.

Przedmiotem szczególnej troski i wysiłków Zmarłego, to uprzystępnianie osobom kształcącym się w dziedzinie ekonomiki podstawowych dzieł literatury światowej, zarówno klasycznej, jak i współczesnej. Jest On autorem przekładów *Zasad ekonomiki politycznej* K. Gide'a, *Bogactwa* E. A. Cannana, *Teorii cen* G. Stieglera. Poświęcając ostatnie lata swego pracowitego życia tłumaczeniu *Zasad ekonomiki politycznej* J. St. Milla, zdołał je ukończyć i doprowadzić do etapu korekty edytorskiej, lecz nie doczekał się ich wydrukowania.

Dalsze ważniejsze dziedziny twórczych zainteresowań naukowych Zmarłego Profesora, to stosunku pieniężno-kredytowe, skarbowość oraz spółdzielczość. Do podstawowych Jego prac z zakresu stosunków pieniężnych zaliczają się: *Inflacja polska* (Poznań 1926) i *Druga inflacja polska* (Poznań 1926). Wykrywając prawidłowości i typologię procesu inflacyjnego, dał się tu poznać jako wielkiej miary empiryk i analityk. W licznych drobnych przyczynkach, polemikach i recenzjach powraca Profesor wielokrotnie do swych ulubionych zagadnień pieniężnych. Na przestrzeni lat 1919—1929 pojawiają się cztery obszernie dzieła Profesora Taylora z dziedziny skarbowości, w których — w oparciu o wskazania teorii ekonomiki, o znajomość ustawodawstw skarbowych w różnych krajach oraz mając na wzglę-

dzie potrzeby życia — odtwarza i ocenia ówczesny polski system podatkowy I wreszcie, w swych pracach pt. *O istocie w spółdzielczości* (Lwów 1916) i *Pojęcie w spółdzielczości* (Kraków 1916) naświetla Profesor wszechstronnie, głównie z teoretycznego punktu widzenia, istotne znamiona kooperatywy.

Wybitnego ekonomistę-teoretyka obchodzą również żywo problemy nauczania ekonomii. W licznych pracach na ten temat głosi potrzebę samodzielności kierunku ekonomicznych studiów akademickich, podkreślając ich teoretyczny charakter. Zmarły Profesor rozumiał głęboko, jaka powinna być postawa naukowa w społeczeństwie. „Nauka — pisał w przedmowie do *Inflacji polskiej* — staje się służbą żywą, funkcją społeczną, odwzajemnieniem się choćby najskromniejszym społeczeństwu za to całe dziedzictwo kulturalne, na którego gruncie mogła nauka wyrosnąć”. Profesor Taylor istotnie wzbogacił swoją twórczością dorobek nauki polskiej, a swym budującym przykładem oddziaływał na licznych uczniów. Jego osobowość, Jego warsztat naukowy promieniowały niezmiennie żarliwą pasją badawczą, atmosferą wytężonej pracy, kultem obowiązkowości oraz wytyczną solidnego wykonywania każdego podejmowanego dzieła. Twórczy wkład Profesora Taylora do nauki, walory Jego bogatej osobowości jako uczonego i pedagoga stanowią jednocześnie przybliżoną miarę wielkości straty, jaką poniosła nauka polska, gdy Go zabrakło.

Zbigniew Zakrzewski

ZJAZD KATEDR PRAWA PAŃSTWOWEGO

W dniach 22 i 23 kwietnia 1964 r. odbył się w Poznaniu piąty Zjazd Katedr Prawa Państwowego, w którym udział wzięli prawie wszyscy samodzielni i pomocniczy pracownicy naukowcy zainteresowanych katedr.

Przedmiotem obrad były: referat doc. dra J. Stembrowicza i T. Szymczaka pt. „Głowa państwa w systemie socjalistycznym (naczelnie organy typu prezydialnego i prezydent republiki)”¹ oraz analiza pracy dydaktycznej i plan wykładu prawa państwowego.

Obrady Zjazdu otworzył prof. dr K. M. Pospieszalski. Spotkaniu przedpołudniowemu przewodniczył prof. dr S. Rozmaryn.

Po wystąpieniu obu referentów, którzy przedstawili główne tezy referatu, zwracając przede wszystkim uwagę na problem, jak się mają naczelnie organy typu prezydialnego do organów przedstawicielskich oraz na to, jakie są kompetencje organów prezydialnych i prezydenta w europejskich państwach socjalistycznych, rozwinęła się ożywiona dyskusja, w której udział wzięli: doc. dr K. Nowak (Toruń), dr J. Ziemiński (Lublin), prof. dr A. Mycielski (Wrocław), prof. dr Z. Izdebski (Łódź), doc. dr F. Siemiński (Lublin), doc. dr M. Sobolewski (Kraków), dr J. Wołoch (Wrocław), mgr E. Zieliński (Warszawa), dr S. Gebethner (Warszawa), dr Z. Jarosz (Warszawa), prof. dr K. Biskupski (Toruń), prof. dr K. M. Pospieszalski (Poznań) i prof. dr S. Rozmaryn (Warszawa).

W toku dyskusji starano się ustalić właściwe znaczenie terminu „głowa państwa” (Z. Izdebski, K. Biskupski, K. M. Pospieszalski, S. Rozmaryn). Próbowano ustalić: jaki jest stosunek organu typu prezydialnego do parlamentu, czy ten organ ma charakter bezpośrednio lub pośrednio przedstawicielski (A. Mycielski, Z. Izdebski, F. Siemiński, M. Sobolewski, S. Rozmaryn) i jakie winno się przyjąć kryterium dla wyznaczenia pozycji tego organu w systemie socjalistycznym (K. Biskup-

ski, F. Siemieński, S. Rozmaryn). Niektórzy dyskutanci interesowali się współczesną ewolucją stanowiska „głowy państwa”, w tym głównie wzrostem uprawnień przewodniczącego organu prezydialnego (J. Wołoch, E. Zieliński, S. Gebethner), inni wreszcie próbowali wyraźniej ustalić odrębności w ukształtowaniu pozycji „głowy państwa” w innych krajach socjalistycznych, np. na Kubie, w Rumunii i w NRD (K. Nowak, Z. Jarosz).

W podsumowaniu dyskusji, doc. dr J. Stembrowicz i doc. dr T. Szymczak uznali, że dyskusja potwierdziła trafność głównych tez referatu, a przede wszystkim, że organ typu prezydialnego spełnia także tradycyjne funkcje głowy państwa, że jest podporządkowany parlamentowi oraz że nie ma on charakteru organu przedstawicielskiego, mimo że jest emanacją parlamentu, bo w jego skład wchodzi wyłącznie posłowie. Samo pojęcie „głowa państwa” w tradycyjnym znaczeniu jest w systemie socjalistycznym zbędne.

Posiedzeniu popołudniowemu przewodniczył prof, dr A. Mycielski.

Prof. dr K. M. Pospieszalski przedstawił wyniki ankiety, dotyczącej dydaktyki prawa państwowego. Omówił on przede wszystkim obsadę personalną Katedr Prawa Państwowego, metody prowadzenia wykładów i ćwiczeń oraz rezultaty egzaminów końcowych.

W dyskusji nad tym wprowadzeniem udział wzięli: dr S. Gebethner, prof, dr Z. Izdebski, prof, dr S. Rozmaryn, prof, dr K. Biskupski, doc. dr K. Nowak, doc. dr M. Sobolewski, doc. dr W. Skrzydło (Lublin), dr J. Wołoch, prof, dr A. Mycielski, mgr E. Sarnecki (Lublin) i prof, dr K. M. Pospieszalski.

W dniu 23 kwietnia obradom przewodniczył prof, dr Z. Izdebski.

Przedmiotem obrad była dyskusja nad programem nauczania prawa państwowego. W dyskusji, którą zagaił prof, dr K. M. Pospieszalski, udział wzięli: prof, dr K. Biskupski, prof, dr S. Rozmaryn, prof, dr Z. Izdebski, doc. dr W. Zakrzewski (Kraków), prof, dr K. M. Pospieszalski, dr Z. Jarosz i dr A. Gwiżdż (Warszawa). Omawiano przede wszystkim zagadnienie, jakie winno być miejsce prawa państwowego w projekcie nowego programu dla Wydziałów Prawa, jaki jest związek prawa państwowego z innymi działami prawa i czy wykład tego prawa winien zawierać zarys dziejów polskiego prawa państwowego. Dyskutanci jednomyślnie uznali za niemożliwą do przyjęcia propozycję, aby przesunąć prawo państwowe na pierwszy rok studiów, ponieważ prawidłowo ukształtowany wykład prawa państwowego musi być poprzedzony wykładem zagadnień teorii państwa i pełnym kursem historii państwa i prawa.

Na zakończenie sesji ustalono, iż miejscem przyszłego spotkania będzie Warszawa oraz że przyszła sesja dotyczyć będzie organów kierowniczych i grup poselskich w parlamentach socjalistycznych lub współczesnej struktury rządu w państwach socjalistycznych.

D. W.

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA MIECZYŚLAWA SAWCZUKA

W dniu 4 VI 1964 r. odbyły się trzy kolejne posiedzenia Rady Wydziału Prawa UAM, kończące przewód habilitacyjny dra Mieczysława Sawczuka, adiunkta Wydziału Prawa UMCS w Lublinie.

¹ Referat ten będzie opublikowany w Państwie i Prawie.

Dr M. Sawczuk ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim uzyskując dyplom magistra praw w 1954 r. W czasie odbywania aplikacji sądowej w Sądzie Wojewódzkim w Lublinie, ukończonej w 1956 r., rozpoczął w 1955 r. pracę dydaktyczną na Wydziale Prawa UMCS, obejmując stanowisko asystenta. W 1960 r. M. Sawczuk uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Zdolność procesowa według k.p.c.*

Dorobek naukowy dr. M. Sawczuka jest niemały i obejmuje 12 pozycji. Z ważniejszych publikacji procesowych można wymienić: *Umorzenie egzekucji alimentów z art. 573 § 1 pkt. 2 k.p.c.* (Nowe Prawo nr 6/59), *Zdolność procesowa w projekcie k.p.c.* (Nowe Prawo nr 2/62), *Przedmiot postępowania toczącego się na podstawie art. 331¹ k.p.c.* (Nowe Prawo nr 10/63) oraz *Zdolność procesowa w postępowaniu cywilnym* (Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1963). Rozprawy te stanowią poważny wkład do rozwoju nauki procesu cywilnego.

Przewód habilitacyjny dra M. Sawczuka został wszczęty przez Radę Wydziału Prawa UAM w dniu 20 II 1964 r. na podstawie rozprawy pt. *Wznowienie postępowania cywilnego*, Lublin 1963., ss. 352.

Posiedzeniom Rady Wydziału w dniu 4 VI 1964 r. przewodniczył prodziekan Wydziału Prawa doc. dr Adam Łopatka. W posiedzeniach tych brali także udział goście: dziekan Wydziału Prawa UMCS prof. dr Jan Mazurkiewicz oraz recenzenci — prof. dr Władysław Siedlecki z UJ i prof. dr Henryk Trammer z UW. Trzecim recenzentem był prof. dr Edmund Wengerek z UAM.

Rada Wydziału wysłuchiwała oceny rozprawy habilitacyjnej dra M. Sawczuka i jego dorobku naukowego dokonanej przez recenzentów.

Prof. H. Trammer w swojej opinii podkreślił, że rozprawa dra M. Sawczuka zawiera wartościową, twórczą analizę zagadnienia odgraniczenia skargi o wznowienie postępowania od innych nadzwyczajnych środków odwoławczych. Za niezmiernie interesujący uznał prof. H. Trammer ten rozdział rozprawy, w którym M. Sawczuk przedstawił na tle procedur cywilnych państw socjalistycznych i kapitalistycznych instytucje procesowe spełniające rolę podobną do tej, jaką w k.p.c. spełnia instytucja wznowienia postępowania. W przedłożonej rozprawie, zdaniem recenzenta dr M. Sawczuk w pełni wykazał, że posiada kwalifikacje na samodzielnego pracownika nauki.

Prof. Wł. Siedlecki wyraził pogląd, że temat podjęty przez dra M. Sawczuka zasługiwał na opracowanie ze względu na stosunek instytucji wznowienia postępowania do innych instytucji procesowych zmierzających do obalenia prawomocnych orzeczeń sądowych. Dla rozprawy decydujące znaczenie posiadają końcowe wnioski, które prof. Wł. Siedlecki uważał za przemyślane. Ponadto zwracał uwagę na wykazaną w rozprawie samodzielność myślenia i dążność do szukania nowych rozwiązań. Stanowią one cenny element, niezależnie od trafności poszczególnych koncepcji czy poglądów. Skrytykowane natomiast wywody natury teoretycznej dotyczą zagadnień, które mogłyby być pominięte w rozprawie.

Prof. E. Wengerek stwierdził, że dr M. Sawczuk w swojej rozprawie podjął zagadnienie dotychczas w polskiej nauce procesu cywilnego nie opracowane i posiadające stosunkowo mało literatury przyczynkowej. Wyraził zdanie, że dr M. Sawczuk przedstawił instytucję wznowienia postępowania w sposób wyczerpujący na tle podstawowych pojęć procesowych i uwzględniający konstrukcję socjalistycznego procesu cywilnego. Przedstawienie krytycznego przeglądu pod-

stawowych teorii procesowych w przedłożonej rozprawie wskazuje na szeroką znajomość światowej literatury procesowej. Wiele miejsca w rozprawie zostało poświęcone zagadnieniu funkcji procesu cywilnego i uwarunkowania go stosunkami społeczno-gospodarczymi.

Wszyscy recenzenci uznali, że rozprawa habilitacyjna dra M. Sawczuka stanowi twórczy wkład do nauki procesu cywilnego.

Rada Wydziału postanowiła dopuścić dra M. Sawczuka do kolokwium habilitacyjnego.

W toku tego kolokwium prof. H. Trammer zwrócił się o wyjaśnienie pojęcia warunków formalnych dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania oraz różnicy pomiędzy legitymacją formalną a materialną do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Ponadto wyraził wątpliwość, czy roszczenie „odżywa” dopiero po uchyleniu względnie zmianie orzeczenia. Sceptycznie odniósł się także do krytyki pojęcia prawomocności prowadzonej tylko z pozycji semantycznych.

Prof. Wł. Siedlecki poruszył zagadnienie, czy w rozprawie nie istnieje sprzeczność polegająca na tym, że autor z jednej strony wypowiada się za koncepcją szeroko zakreślonych podstaw skargi o wznowienie postępowania odpowiadających postulatowi „prawdy absolutnej” w rozumieniu Zb. Resicha, a z drugiej postuluje ograniczenie podstaw skargi o wznowienie postępowania. Ponadto poddał pod dyskusję zagadnienie dopuszczalności skargi o wznowienie przy orzeczeniach nie istniejących oraz interesu prawnego jako przesłanki dopuszczalności wznowienia. Prof. E. Wengerek zwrócił się do dra M. Sawczuka o wyjaśnienie w przedmiocie skutków umorzenia postępowania ze skargi o wznowienie postępowania dokonanego ze względu na wykonalność wyroku. Ponadto wyraził pogląd, że przyjęcie skargi o szerokich podstawach nadałoby jej charakter środka odwoławczego III instancji. Z drugiej strony musiałaby ona wówczas przejąć rolę rewizji nadzwyczajnej.

Wypowiadając się w dyskusji prof. dr Jan Haber zwrócił uwagę, że przyczyną pewnej niejasności koncepcji wznowienia postępowania przedstawionej przez dra M. Sawczuka jest niejasność pod tym względem w samych przepisach k.p.c. które nie regulują w sposób dostatecznie wyraźny stosunku instytucji wznowienia postępowania do rewizji nadzwyczajnej.

Ponadto w dyskusji zabierali głos prof. dr Marian Zimmermann oraz prof. dr Zygmunt Ziemiński.

Dr M. Sawczuk w obszernych wypowiedziach zajął stanowisko w stosunku do zagadnień poruszonych przez recenzentów i dyskutantów.

Rada Wydziału oceniła przebieg kolokwium habilitacyjnego pozytywnie i dopuściła dra M. Sawczuka do wykładu habilitacyjnego.

Dr M. Sawczuk wygłosił wykład habilitacyjny pt. *Obrona pozwanego w procesie cywilnym*. Po wysłuchaniu części wykładu został on przerwany, ponieważ Rada Wydziału uznała, że ta część daje wystarczającą podstawę do pozytywnej oceny.

Na końcowym posiedzeniu Rada Wydziału Prawa UAM nadała w wyniku tajnego głosowania dr. M. Sawczukowi stopień naukowy docenta w zakresie postępowania cywilnego.

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA MIECZYŚŁAWA PIEKARSKIEGO

W dniu 4 VI 1964 r. odbyły się trzy kolejne posiedzenia Rady Wydziału Prawa UAM, na których, przeprowadzono przewód habilitacyjny dra Mieczysława Piekarskiego z Wydziału Prawa UMCS w Lublinie.

Studia prawnicze dr M. Piekarski ukończył w 1931 r. na UP. Stopień doktora praw uzyskał na Wydziale Prawno-Ekonomicznym UP w 1948 r. na podstawie rozprawy pt. *Resocjalizacja skazanego — rehabilitacja*.

Od 30 lat dr M. Piekarski pracuje w sądownictwie, zajmując od wielu lat stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Długoletnie są także związki dra M. Piekarskiego z szkolnictwem wyższym. Brał on czynny udział w organizowaniu Wyższej Szkoły Handlu Morskiego (obecnie WSE w Sopocie). Dr M. Piekarski przez kilka lat był w niej wykładowcą przedmiotów prawnych i logiki. W latach 50-tych wykładał także w Szkole Głównej Służby Zagranicznej w Warszawie oraz w Szkole Prawniczej im. T. Duracza w Warszawie. Od 1 I 1961 r. zajmuje stanowisko st. wykładowcy postępowania cywilnego i organizacji wymiaru sprawiedliwości na Wydziale Prawa UMCS.

Dorobek naukowy dr. M. Piekarskiego jest imponujący. Zestawienie jego publikacji obejmuje 125 pozycji. W publikacjach tych ujawniają się szerokie zainteresowania Autora, który porusza w nich nie tylko zagadnienia procesowe, lecz także zagadnienia z zakresu prawa morskiego, spółdzielczego oraz cywilnego. Dzięki trafności jego wypowiedzi i poglądów nazwisko dra M. Piekarskiego często wymieniane jest w podręcznikach, monografiach i w innych opracowaniach naukowych. Z ważniejszych publikacji z zakresu prawa procesowego można wymienić: *Aspekty cywilno-procesowe wzmoczenia ochrony mienia społecznego przed szkodami wynikającymi z przestępstw* (Annales UMCS, sectio G, vol. IX, Lublin 1963), *Zmiana powództwa w postępowaniu nakazowym* (PiP nr 10/62), *Zażalenie w postępowaniu cywilnym* (Palestra nr 3/60), *Powództwo o unieważnienie uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni* (Nowe Prawo nr 10/59), *Odpowiedzialność za manko* (Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1958).

Przewód habilitacyjny dra M. Piekarskiego został wszczęty uchwałą Rady Wydziału Prawa UAM 20 II 1964 r. na podstawie rozprawy pt. *Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w postępowaniu cywilnym rozpoznawczym* (w druku).

Posiedzeniom w dniu 4 VI 1964 r. przewodniczył dziekan prof. dr Jan Haber. W posiedzeniach tych brali udział jako goście: dziekan Wydziału Prawa UMCS prof. Jan Mazurkiewicz oraz recenzenci — prof. dr Władysław Siedlecki z UJ i prof. Henryk Trammer z UW. Trzecim recenzentem był prof. dr Edmund Wengerek z UAM.

Rada Wydziału na pierwszym posiedzeniu wysłuchała oceny rozprawy habilitacyjnej dra M. Piekarskiego i jego dorobku naukowego dokonanej przez recenzentów.

Prof. H. Trammer stwierdził, że rozprawa habilitacyjna dr. M. Piekarskiego charakteryzuje się niewzruszoną konsekwencją konstrukcji prawnej, jasnością i ścisłością zawartych w niej wywodów. W rozprawie tej dr M. Piekarski pokazał szeroki warsztat naukowy.

Prof. Wł. Siedlecki w swojej opinii podkreślił że w rozprawie habilitacyjnej dr M. Piekarski porusza istotne zagadnienia procesowe które dotąd w literaturze prawniczej nie zostały dostatecznie wyjaśnione. Koncepcja Autora o możliwości obrony praw strony w procesie jako stanie faktycznym jest oryginalna, logicznie wywiedziona, rozwinięta i konsekwentnie przeprowadzona. Prof. Wł. Siedlecki

uważał, że przedłożona rozprawa jest dowodem umiejętności łączenia gruntownej wiedzy teoretycznej z bogatym doświadczeniem praktycznym, a także dowodem wysokiej kultury prawniczej, co przejawia się m. in. w sposobie prowadzenia polemiki.

Prof. E. Wengerek wyraził w swojej opinii pogląd, że zagadnienia poruszone w rozprawie należą w procesie cywilnym do kluczowych, gdyż pozostają w związku z naczelnymi zasadami procesowymi. Przypomniał ponadto, że z precyzowaniem pojęcia „możności obrony praw strony w procesie” w orzecznictwie Sądu Najwyższego wiąże się wielki osobisty wkład dra M. Piekarskiego, który w rozprawie habilitacyjnej przedstawia naukowe uzasadnienie swego stanowiska. O dużych wartościach rozprawy, zdaniem prof. E. Wengera, świadczą: zwarta kompozycja, rzeczowość wywodów, jasny język i ścisłość sformułowań.

Wszyscy recenzenci stwierdzili, że rozprawa habilitacyjna dra M. Piekarskiego jest dużym osiągnięciem naukowym i stanowi twórczy wkład do rozwoju nauki postępowania cywilnego.

Rada Wydziału postanowiła dopuścić dra M. Piekarskiego do kolokwium habilitacyjnego.

W toku tego kolokwium prof. Wł. Siedlecki zapytał, czy możliwe jest z punktu widzenia klasyfikacji pojęć procesowych zaklasyfikowanie pojęcia „możność obrony praw strony w procesie”, czy zakres tej „możności” można ograniczyć w procesie tylko do sfery faktycznej, do przytaczania okoliczności faktycznych z pominięciem już przedstawiania dowodów i czy pozbawienie strony „możności obrony” uwzględnić tylko sąd II instancji i jakie są obowiązki sądu I instancji w tym zakresie. Prof. H. Trammer zapytał, czy wobec podniesienia w rewizji, obok zarzutu nieważności postępowania, innych zarzutów rewizyjnych, sąd rewizyjny musi zająć stanowisko wobec wszystkich zarzutów, czy może ograniczyć się do rozpoznania tylko zarzutu nieważności postępowania.

Prof. E. Wengerek poddał pod dyskusję zagadnienie nieporadności strony w procesie oraz zagadnienie ciężaru obrony a obowiązku obrony w procesie.

W ramach dyskusji prof. dr W. Ludwiczak zwrócił się do dra M. Piekarskiego o wyjaśnienie, jak daleko może pójść sąd w pomocy stronie nieporadnej, by nie naruszyć zasady bezstronności sądu i czy w związku z tym powinna być w przepisach procesowych dokładnie określona granica pomocy sądu dla nieporadnej strony.

Ponadto w dyskusji zabierał głos prof. dr K. Kolańczyk, który nawiązał do wywodów historycznych zawartych w rozprawie.

Zagadnienia poruszone w toku kolokwium zostały wszechstronnie i wnikliwie wyjaśnione przez dra M. Piekarskiego. Wyjaśnienia te przybierały niekiedy formę wykładu do poszczególnych omawianych zagadnień.

Przebieg kolokwium habilitacyjnego dra M. Piekarskiego został pozytywnie oceniony przez Radę Wydziału. Rada dopuściła dra M. Piekarskiego do wygłoszenia wykładu habilitacyjnego.

Dr M. Piekarski wygłosił wykład habilitacyjny pt. *Przytoczenie i uzasadnienie podstaw rewizyjnych*. Rada Wydziału wysłuchała tylko część wykładu, uznając, że usłyszany fragment daje dostateczną podstawę do oceny. Wykład dra M. Piekarskiego został przez Radę Wydziału przyjęty.

Na ostatnim posiedzeniu Rada Wydziału Prawa UAM w wyniku tajnego głosowania nadała drowi M. Piekarskiemu stopień naukowy docenta w zakresie postępowania cywilnego.

Józef Sobkowski

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA JANA HOŁOWIŃSKIEGO

W dniu 2 czerwca 1964 r. odbyły się trzy kolejne posiedzenia Rady Wydziału Prawa UAM w Poznaniu, poświęcone zakończeniu przewodu habilitacyjnego dra J. Hołowińskiego, adiunkta przy Katedrze Prawa w poznańskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej.

Dr J. Hołowiński urodził się dnia 1 stycznia 1924 r. w Krośnie. Studia prawnicze ukończył w Poznaniu w 1949 r. W tym samym roku habilitant uzyskał dyplom absolwenta w Akademii Handlowej w Poznaniu. W latach 1952—58 pracował w Instytucie Morskim w Gdańsku, a następnie, do chwili objęcia stanowiska adiunkta w Katedrze Prawa WSE w Poznaniu (1963 r.), zajmował stanowiska pomocniczego pracownika nauki w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Sopocie.

Habilitant jest członkiem Gdańskiego Towarzystwa Naukowego. Od roku 1958 uczestniczy aktywnie w pracach Komisji Czarterowej przy Oddziale Morskim Polskiej Izby Handlu Zagranicznego. Pełni także obowiązki redaktora działu prawnego w miesięczniku *Technika i Gospodarka Morska*.

Dr J. Hołowiński jest autorem szeregu cenionych publikacji w zakresie prawa morskiego. Spośród wydanych pozycji książkowych wymienić należy przede wszystkim: *Czartery w polskim handlu morskim*¹, *Przeladunek według czarteru i konosamentu*², *Uwagi o słownictwie handlu morskiego*³ oraz *Frachtowanie*⁴. Przewód habilitacyjny dra J. Hołowińskiego został otwarty 11 XII 1961 r.

Posiedzeniom poświęconym zakończeniu przewodu habilitacyjnego przewodniczył dziekan prof. dr J. Haber. Na wstępie pierwszego posiedzenia Rada Wydziału wysłuchała ocen pracy habilitacyjnej pt. *Umowa o przewóz ładunku drogą morską — istota i charakter prawny*⁵, przedstawionych kolejno przez recenzentów: prof. dra J. Górskiego (UAM), prof. dra Ł. Babińskiego (Politechnika Szczecińska), oraz prof. dra B. Kasprowicza (WSE Sopot).

Recenzenci zgodnie podkreślali wagę dotychczasowego dorobku naukowego habilitanta, oraz dojrzałość rozprawy stanowiącej przedmiot dysertacji habilitacyjnej. Prof. dr J. Górski stwierdził między innymi, iż praca dra J. Hołowińskiego jest dziełem niezwykle cennym w dziedzinie prawa morskiego. Zdaniem prof. Ł. Babińskiego i B. Kasprowicza dużą zaletą rozprawy jest omawianie szeregu zagadnień w dwóch aspektach — prawnym i ekonomicznym. Wszyscy recenzenci byli zgodni co do tego, że oceniana przez nich praca odpowiada w pełni wymogom stawianym rozprawom habilitacyjnym.

W toku dyskusji pierwszy przemawiał doc. dr J. Fabian. Podniósł on znajomość ekonomiki morskiej oraz szereg ciekawych konstrukcji prawnych w pracy dra J. Hołowińskiego. Dyskutant wyraził przy tym jednak zastrzeżenia co do posługiwania się przez habilitanta metodą porównawczą. Doc. dr J. Fabian podkreślił ponadto, iż nie jest jego zdaniem przekonywająca teza, że załadowca jest pełnomocnikiem. Profesorowie J. Górski i B. Kasprowicz zabierając głos w tej samej materii uznali, że przekonywający charakter argumentów dobranych przez autora pracy w zakresie oceny stanowiska załadowcy. Prof. dr W. Ludwiczak stwierdził, iż praca jest sumiennie przygotowana. Dyskutant zwrócił przy tym uwagę na możliwość szerszego wykorzystania polskiej literatury przedmiotu. Rada Wydziału

¹ H. Gross, J. Hołowiński, *Wydawnictwa Komunikacyjne*, Warszawa 1952.

² J. Hołowiński, *Wydawnictwa Komunikacyjne*, Warszawa 1955.

³ Z. Bracki, J. Hołowiński, *Gdańskie Towarzystwo Naukowe*, Gdańsk 1956.

⁴ Wydawnictwo Morskie, Gdynia 1962 r. (Praca zbiorowa).

⁵ Wydawnictwo Morskie, Gdynia 1962 r.

jednogłośnie przyjęła wniosek w sprawie dopuszczenia dra J. Hołowińskiego do kolokwium habilitacyjnego.

W ramach kolokwium doc. dr L. Pokorzyński zwrócił się do habilitanta o wyjaśnienie zagadnienia odpowiedzialności przewoźnika na tle kodeksu morskiego, Konwencji Brukselskiej z 1924 r. oraz konosamentu. Odpowiadając, dr J. Hołowiński podkreślił, że art. 101 kodeksu morskiego rozróżnia błędy nautyczne i komercyjne. Takie samo ujęcie znajdujemy w Konwencji Brukselskiej (art. 3). Większość ustawodawstw morskich przyjęła odpowiednie adaptacje tego przepisu. W systemie prawa polskiego odpowiedzialność przewoźnika za błędy komercyjne ma charakter bezwzględny jeżeli wystawiono konosament.

Prof. dr Z. Radwański zapytał między innymi czy można stosować przepisy prawa cywilnego, w szczególności umowy o dzieło, do umowy przewozu ładunku drogą morską. Habilitant wyjaśnił, że art. 1 kodeksu morskiego daje wyraźną dyrektywę co do stosowania przepisów prawa cywilnego w przypadku braku odpowiednich uregulowań w prawie morskim. Biorąc pod uwagę podobieństwo charakteru prawnego umowy o przewóz i umowy o dzieło należy więc stosować przede wszystkim normy kodeksu zobowiązań, które dotyczą ostatniej z wymienionych instytucji. Po wejściu w życie kodeksu cywilnego należy stosować przepisy umowy o przewóz.

Z kolei dr J. Hołowiński udzielił odpowiedzi na pytanie sformułowane przez prof. dra W. Ludwiczaka: czy frachtujący może odstąpić swoje prawa załadowcy i czy wówczas mamy do czynienia ze świadczeniem przez osobę trzecią. Zdaniem habilitanta pytanie dotyczy zagadnień wysoce spornych w literaturze przedmiotu. W kodeksie morskim występuje niezbyt dokładne rozróżnienie między frachtującym a przewoźnikiem. Załadowca jest osobą trzecią występującą poza frachtującym i przewoźnikiem. Może się jednak zdarzyć, że załadowca jest równocześnie frachtującym. Wówczas nie mamy do czynienia ze świadczeniem przez osobę trzecią.

Prof. dr J. Górski zapytał, czy znane są habilitantowi umowy generalne w innych dziedzinach transportu oraz które z umów przewozowych mają charakter realny a które konsensualny. W odpowiedzi adresat wyjaśnił pojęcie umowy generalnej, ilustrując odpowiedź przykładami z dziedziny transportu samochodowego oraz w zakresie przewozów pozataryfowych w transporcie kolejowym na terenie Stanów Zjednoczonych. Ponadto, odpowiadając na drugą część pytania, habilitant wskazał umowę o przewóz ładunku drogą morską jako przykład umowy konsensualnej oraz umowę o przewóz kolejowy mającą charakter realny.

Ostatnim problemem, którego wyjaśnienia żądano od habilitanta było zagadnienie stosunku noty bukongowej do konosamentu. Pytanie w tej sprawie sformułował prof. dr L. Babiński. Dr J. Hołowiński omówił szerzej ten problem odwołując się do tez zawartych w swej pracy pt. *Frachtowanie*, opublikowanej w roku 1962.

Rada Wydziału na wniosek dziekana prof. dra J. Habera podjęła jednomyślną uchwałę o przyjęciu kolokwium oraz o wyznaczeniu kolejnego posiedzenia dla wysłuchania kolokwium habilitacyjnego.

Podczas ostatniego posiedzenia dr J. Hołowiński wygłosił wykład habilitacyjny na temat *Zasada wolności umów w kodeksie morskim*. Po 15 minutach Rada Wydziału uznając, iż przedstawiona część daje podstawy do oceny podjęła uchwałę o przerwaniu wykładu. Wykład habilitacyjny oceniony został pozytywnie.

W wyniku tajnego głosowania Rada Wydziału Prawa UAM nadała jednomyślnie drowi J. Hołowińskiemu stopień naukowy docenta z zakresu prawa cywilnego.

Stanisław Soltysiński

KONTAKTY ZAGRANICZNE WYDZIAŁU PRAWA UAM
W CZASIE OD 1 I 1963 R. DO 30 VI 1964 R.

W okresie sprawozdawczym Wydział gościł kilku uczonych zagranicznych.

Katedrę Międzynarodowego Prawa Publicznego odwiedził w kwietniu 1963 r. prof. Richard R. Baxter z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Harvard USA. W czasie jego pobytu w Poznaniu prof. Baxter miał możliwość zapoznania się z pracownikami naukowymi Katedry Prawa Międzynarodowego oraz Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, Instytutu Nauk Prawnych PAN w Warszawie. Prof. Baxter brał udział w spotkaniu ze studentami uczelni poznańskich, które odbyło się w Domu Studenckim im. H. Sawickiej w Poznaniu. W czasie spotkania prof. Baxter przedstawił metody nauczania na uniwersytetach amerykańskich.

W październiku 1963 r. w ramach wymiany bezdewizowej Katedra Prawa Gospodarczego gościła prof. dr Zorana Antonijevića — kierownika Katedry Prawa Gospodarczego Uniwersytetu w Belgradzie. Prof. Antonijević wygłosił trzy odczyty na temat stosunku państwa do przedsiębiorstw uspołecznionych w Jugosławii, w tym jeden dla studentów, jeden w Zrzeszeniu Prawników Polskich i jeden w Towarzystwie Wiedzy Powszechnej. Odczyty cieszyły się dużym powodzeniem i zainteresowaniem ze strony słuchaczy.

We wrześniu 1963 r. na zaproszenie Katedry Teorii Państwa i Prawa przebywał w Poznaniu prof. dr Aleksander Machnienko — kierownik Katedry Prawa Państwowego we Wszechzwiązkowym Zaocznym Instytucie Prawniczym w Moskwie. W czasie pobytu prof. Machnienko, znany badacz polskiego prawa konstytucyjnego, wygłosił w Dziekanacie Wydziału Prawa przy udziale licznie zgromadzonych przedstawicieli nauki oraz uczestników seminarium teorii państwa i prawa odczyt pt. *Przebudowa systemu zarządzania państwowego gospodarką narodową w ZSRR*. W ożywionej dyskusji zostało wyjaśnionych szereg elementów nowego systemu zarządzania w Związku Radzieckim.

Również w ramach wymiany bezdewizowej na zaproszenie Katedry Ekonomii przebywał w listopadzie 1963 r. Dziekan Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu w Belgradzie prof. dr Radivoj Davidović, znany ekonomista jugosłowiański, b. minister rządu jugosłowiańskiego. Prof. Davidović wygłosił odczyt pt. *Rozwój systemu ekonomicznego w Jugosławii*. Prof. Davidović był podejmowany przez Dziekana, Prodziekana oraz pracowników naukowych Katedry Ekonomii Politycznej i przy okazji pobytu zwiedził ważniejsze ośrodki naukowe i przemysłowe Polski.

W listopadzie 1963 r. złożył wizytę Wydziałowi Prawa oraz Katedrze Prawa Rzymskiego pracownik Instytutu Orientalnego Czechosłowackiej Akademii Nauk w Pradze dr Wojtěch Poláčĕk, który wygłosił odczyt na temat *Idea pokoju u niektórych narodów antycznych*.

W maju 1964 r. w związku z pobytem na uroczystościach 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego odwiedził Wydział Prawa UAM oraz Katedrę Prawa Rzymskiego prof. dr Edoardo Volterra, prof. prawa rzymskiego i dyrektor Istituto di Diritto Romano Uniwersytetu w Rzymie. Wygłosił on w Rektoracie UAM referat pt. *Le droit romain comparé et d'autres droits de l'Antiquité*. Z wybitnym uczonym o światowej sławie mieli okazję zapoznać się pracownicy naukowcy Wydziału oraz Instytutu Zachodniego w Poznaniu.

W drodze powrotnej z uroczystości jubileuszowych w Krakowie zatrzymał się w Poznaniu w dniu 11 maja 1964 r. Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu

w Leiden (Holandia) prof. Robert Feenstra. Jako kierownik Katedry Prawa Rzymskiego w tymże Uniwersytecie był on gościem prof. dra K. Kolańczyka.

Jeżeli chodzi o wyjazdy pracowników naukowych Wydziału Prawa UAM w wymienionym okresie, to należy wskazać następujące osoby:

Prof. dr Wiktor Jaśkiewicz przebywał w czasie od 19 kwietnia do 31 maja 1963 r. w Związku Radzieckim, gdzie nawiązał kontakty naukowe z pracownikami nauki z zakresu prawa pracy, prawa administracyjnego i prawa kolchozowego w Leningradzie oraz w Moskwie.

Prof. Jaśkiewicz wygłosił w Związku Radzieckim trzy wykłady i to: w Leningradzie na temat *Spółdzielczy stosunek pracy w polskich spółdzielniach wytwórczych* oraz *Rozstrzyganie sporów powstających w związku z wykonywaniem władzy dyscyplinarnej podmiotu zatrudniającego* i w Moskwie na temat *Charakter prawny stosunku służbowego*. Prof. Jaśkiewicz nadto przeprowadził badania nad działalnością instytucji społecznych działających na terenie zakładów pracy.

W okresie od 13 września do 9 listopada 1963 r. prof. dr W. Jaśkiewicz przebywał we Francji jako stypendysta École Pratique des Hautes Etudes. W okresie tym, brał on udział w V Międzynarodowym Kongresie Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w Lyonie, na którym przygotował referat pt. *Le règlement des différends relatifs à l'exercice du pouvoir disciplinaire de l'employeur, y compris, le renvoi*. Prof. W. Jaśkiewicz w czasie pobytu we Francji pracował w Bibliotece Instytutu Prawa Porównawczego w Paryżu i przygotowywał na podstawie materiałów tam uzyskanych monografię dotyczącą sytuacji prawnej pracowników państwowych.

Adiunkt dr Władysław Rozwadowski przebywał od początku roku do 28 lipca 1963 r. we Włoszech i Szwajcarii. Był on stypendystą Włoskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Dr Rozwadowski pracował w Uniwersytetach w Rzymie i Perugii, w których zbierał materiały do swojej pracy habilitacyjnej.

Prof. dr Kazimierz Kolańczyk przebywał w czasie od 2—8 grudnia 1963 r. w Wiedniu na zaproszenie tamtejszego Uniwersytetu oraz w dniu 9 grudnia 1963 r. w Pradze. Prof. Kolańczyk w czasie swego pobytu wygłosił wykład pt. *Das römische Recht in der polnischen Rechtsgeschichte* na Uniwersytecie Wiedeńskim, a w Pradze referat pt. *Wpływ prawa rzymskiego na rozwój prawa polskiego*. Wykłady prof. Kolańczyka spotkały się w obu ośrodkach z dużym zainteresowaniem przy licznej frekwencji słuchaczy złożonych z pracowników naukowych oraz studentów tamtejszych Uniwersytetów.

W ramach wymiany bezdewizowej w marcu 1963 r. prof. dr Alfons Klafkowski przebywał na zaproszenie Uniwersytetu w Liège w Belgii. Prof. Klafkowski w czasie swego pobytu wygłosił szereg wykładów z zakresu międzynarodowego prawa publicznego, które spotkały się z dużym uznaniem słuchaczy.

Nadto prof. dr Alfons Klafkowski z ramienia Zrzeszenia Prawników Polskich brał udział jako przedstawiciel Polski w Konferencji Okrągłego Stołu, która odbyła się w grudniu 1963 r. w Londynie oraz w Kongresie Międzynarodowego Zrzeszenia Prawników Demokratów w Budapeszcie w kwietniu 1964 r.

W ramach bezdewizowej wymiany w marcu 1963 r. przebywał w Belgii prof. dr Michał Szczaniecki, który w tamtejszych ośrodkach naukowych wygłosił szereg odczytów z zakresu historii prawa.

Od dnia 5 września 1963 r. do końca roku akad. 1963/64 przebywał w Stanach Zjednoczonych, głównie w Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku, doc. dr Krzysztof Skubiszewski. W drodze powrotnej z USA zatrzymał się on w niektórych krajach zachodnioeuropejskich.

W końcu kwietnia 1963 r. przebywał w Moskwie i Charkowie, jako przewodniczący delegacji KW PZPR w Poznaniu doc. dr Adam Łopatka. Był on m. in. gościem Charkowskiego Instytutu Prawniczego.

W sierpniu — wrześniu 1963 r. doc. dr A. Łopatka przebywał jako kierownik Wycieczki Studenckiej w ZSRR (Moskwa, Jerewan, Kijów). W Moskwie i Kijowie spotkał się z tamtejszymi uczonymi-prawnikami, m. in. z prof. dr P. Niedbajło z Uniwersytetu Kijowskiego.

Z ramienia Zrzeszenia Studentów Polskich brał udział w Międzynarodowym spotkaniu w Tübingen w miesiącu sierpniu 1963 r. oraz w spotkaniu w Paryżu w grudniu 1963 r. mgr Stanisław Sołtysiński, starszy asystent Katedry Prawa Gospodarczego.

Niezależnie od wyjazdów pracownicy naukowcy Wydziału pozostają w stałych kontaktach korespondencyjnych z wielu ośrodkami zagranicznymi, wynikiem czego są ich prace publikowane w czasopiśmie zagranicznych.

Edmund Wengerek

ROZPRAWY DOKTORSKIE NA WYDZIALE PRAWA I NA WYDZIALE
FILOZOFICZNO-HISTORYCZNYM (SOCJOLOGICZNE) UAM ORAZ NA
WYDZIALE OGÓLNO-EKONOMICZNYM WSE W POZNANIU W OKRESIE
OD I I DO I VII 1964 R.

1. Mgr Lech Janicki, ur. 23 I 1925 r. w Wyrzysku woj. bydgoskie, studiował w latach 1949—1952 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego. Uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Zasady ustroju państwowego Niemieckiej Republiki Demokratycznej*. Promotor: prof. dr Karol Marian Pospieszalski (Poznań); recenzenci: prof. dr Zygmunt Izdebski (Łódź), prof. dr Andrzej Mycielski (Wrocław). Uchwała Rady Wydziału Prawa UAM z dnia 15 IV 1964 r.

2. Mgr Aleksander Ratajczak, ur. 8 IX 1928 r. w Poznaniu, studiował w latach 1948—1952 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego. Uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Przestępstwa znęcania się pod wpływem alkoholu nad rodziną i osobami od sprawcy zależnymi*. Promotor: prof. dr Tadeusz Cyprian (Poznań), recenzenci: prof. dr Mieczysław Siewierski (Łódź), doc. dr Jerzy Śliwowski (Toruń). Uchwała Rady Wydziału Prawa UAM z dnia 15 IV 1964 r.

3. Mgr Leon Tyszkiewicz, ur. 11 V 1928 r. w Bydgoszczy, studiował w latach 1945—1949 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego. Uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Współdziałanie przestępne i główne pojęcia z nim związane w polskim prawie karnym*. Promotor: prof. dr Tadeusz Cyprian (Poznań); recenzenci: prof. dr Jerzy Sawicki (Warszawa, doc. dr Stanisław Pławski (Warszawa). Uchwała Rady Wydziału Prawa UAM z dnia 15 IV 1964 r.

4. Mgr Waław Chylicki, ur. 17 VIII 1912 r. w Sztabinie, studiował w latach 1931—1935 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Ratownictwo morskie*. Promotor: prof. dr Józef Górski (Poznań); recenzenci: prof. dr Stanisław Matysik (Sopot) i prof. dr Zbigniew Radwański (Poznań). Uchwała Rady Wydziału prawa UAM z dnia 22 V 1964 r.

5. Mgr Wojciech Łączkowski, ur. 3 X 1933 r. w Poznaniu, studiował w latach 1951—1955 na Wydziale Prawa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Budżety gromadzkich rad narodowych w województwie poznańskim*. Promotor: prof. dr Jan Zdzitowiecki (Poznań); recenzenci: prof. dr Marian Weralski (Warszawa) i doc. dr Józef Zajda (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Prawa UAM z dnia 22 V 1964 r.

6. Mgr Eugeniusz Ochendowski, ur. 3 XI 1925 r. w Osieczku, pow. Wąbrzeźno, studiował w latach 1947—1951 na Wydziałach Prawa Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu i Uniwersytetu Poznańskiego. Uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Administracyjno-prawna regulacja korzystania z lokali mieszkalnych w systemie gospodarki planowej PRL*. Promotor: prof. dr Marian Zimmermann (Poznań); recenzenci: prof. dr Jerzy Starościak (Warszawa) i doc. dr Zbigniew Janowicz (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Prawa UAM z dnia 22 V 1964 r.

7. Mgr Andrzej Kwilecki, ur. 23 X 1928 r. w Kwilczu, pow. Międzychód, woj. poznańskie, studiował w latach 1948—1952 na Wydziale Prawno-Ekonomicznym i Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Poznańskiego. Uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych (w zakresie socjologii) na podstawie rozprawy pt. *Problem, asymilacji mniejszości narodowych na Ziemiach Zachodnich na przykładzie Łemków*. Promotor: doc. dr Władysław Markiewicz (Poznań); recenzenci: prof. dr Stefan Nowakowski (Warszawa) prof. dr Józef Burszta (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego UAM z dnia 27 I 1964 r.

8. Mgr Lili Maria Szwengrub, ur. 5 III 1922 r. w Toruniu, studiowała w latach 1946—1950 na Wydziale Filozoficzno-Społecznym Uniwersytetu Warszawskiego. Uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy pt. *Zagadnienie polskiej świadomości narodowej u Warmiaków i Mazurów*. Promotor: prof. dr Józef Burszta (Poznań); recenzenci: prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa (Toruń), prof. dr Kazimierz Dobrowolski (Kraków), doc. dr Władysław Markiewicz (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego UAM z dnia 27 I 1964 r.

9. Mgr Bożena Chmielewska, ur. 8 III 1930 r. w Pabianicach, woj. łódzkie, studiowała w latach 1948—1952 na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Poznańskiego. Uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych (w zakresie socjologii) na podstawie rozprawy pt. *Spoleczne przeobrażenia środowisk wiejskich w województwie zielonogórskim*. Promotor: doc. dr Władysław Markiewicz (Poznań); recenzenci: prof. dr Józef Chałasiński (Warszawa), doc. dr Janusz Ziółkowski (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego UAM z dnia 7 I 1964 r.

10. Mgr Maria Gacek-Borna, ur. 29 IX 1920 r. w Mylinie, pow. Międzychód, studiowała w latach 1945—1950 w Akademii Handlowej w Poznaniu, uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Stosunki ludnościowe północnych województw Polski oraz perspektywy ich rozwoju w latach 1899—1960 i 1961—1980*. Promotor: prof. dr Stanisław Waszak; recenzenci: prof. dr Kazimierz Romaniuk i prof. dr Stanisław Smoliński. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 1 II 1964 r.

11. Mgr Stefan Abt, ur. 22 II 1937 r. w Śmiglu, studiował w latach 1953—1957 w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu, a w latach 1958—1963 na Wydziale Matematyczno-Fizyczno-Chemicznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Stosowa-*

nie statystycznej kontroli w badaniu jakości wędlin. Promotor: prof. dr Stanisław Waszak; recenzenci: doc. dr Tadeusz Puchalski i doc. dr Kazimierz Zajac. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 1 II 1964 r.

12. Mgr Zdzisław Kołaczyk, ur. 21 III 1927 r. w Gnaszynie Dolnym,, pow. Częstochowa, studiował w latach 1948—1952 w Akademii Handlowej i w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Metoda analizy kosztów produkcji w przemyśle garbarskim*. Promotor: doc. dr Józef Zajda; recenzenci: prof. dr Stanisław Smoliński i doc. dr Paweł Tendera. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 21 XII 1964 r.

13. Mgr Henryk Wojciechowski, ur. 15 VII 1952 r. w Poznaniu,, studiował w latach 1946—1949 w Akademii Handlowej, a w latach 1951—1953 na Wydziale Prawa UAM w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Targi jako forma rynku*. Promotor: doc. dr Ludwik Janowski; recenzenci: prof. dr Zbigniew Zakrzewski i doc. dr Stanisław Szczypiorski. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 18 IV 1964 r.

14. Mgr Marian Miklaszewski, ur. 26 XI 1911 r. w Berlinie, studiował w latach 1933—1936 w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Zmiany form sprzedaży w warunkach szybkiej urbanizacji*. Promotor: prof. dr Zbigniew Zakrzewski; recenzenci: doc. dr Jerzy Dietl i doc. dr Władysław Markiewicz. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 6 VI 1964 r.

15. Mgr Marian Guzek, ur. 16 X 1913 r. w Złakowie Borowym, pow. Łowicz, studiował w latach 1957—1961 w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Zasada kosztów komperatywnych a planowanie międzynarodowej specjalizacji krajów RWPG*. Promotor: prof. dr Seweryn Kruszczyński, recenzenci: doc. dr Zbigniew Czerwiński i doc. dr Józef Soldaczuk. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 1 VII 1964 r.

16. Mgr Zenobia Knakiewicz, ur. 4 IV 1923 r. w Gnieźnie, studiowała w latach 1946—1950 w Akademii Handlowej w Poznaniu, uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Deflacja polska 1930—1935*. Promotor: doc. dr Janusz Wierzbicki; recenzenci: prof. dr Lesław Adam i doc. dr Józef Zajda. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 1 VII 1964 r.

17. Mgr Edmund Kurtys, ur. 10 VI 1926 r. w Bieganowie, pow. Aleksandrów Kujawski, studiował w latach 1948—1951, w Akademii Handlowej i Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Zaopatrzenie surowcowe a koszty własne w przemyśle ziemniaczanym*. Promotor: prof. dr Stanisław Smoliński; recenzenci: prof. dr Józef Ziomek i doc. dr Józef Zajda. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 1 VII 1964 r.

A. M., Z. Ż., S. B.